

L.: B.P. 30/1.T.

Przedmiot: sprawozdanie sytuacyjne za mies. grudzień 1926 r.

Tajne

Do

/: według rozdzielnika :/

przesyłam do wiadomości.

WOJEWÓDZ:

Rambow

Tajne
Zatorze
zestaw
 sprawozdanie
 wojewódzkie
 w sprawie
 25

Otrzymują:

- 1/ Wojewoda w Nowogródku - - - - 1
- 2/ " w Brześciu n/B. - - - - 1
- 3/ " w Stanisławowie - - - - 1
- 4/ " w Wilnie - - - - - 1
- 5/ " w Tarnopolu - - - - - 1
- 6/ Prokurator Sądu Apelac. w Warszawie - 1
- 7/ " " " w Wilnie - - 1
- 8/ Prokurator Sądu Okręg. w Białymstoku - 1
- 9/ " " " w Grodnie - - 1
- 10/ " " " w Łomży - - 1
- 11/ " " " w Suwałkach - 1

SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE

za miesiąc grudzień 1926 roku.

G Z I

Ruch polityczno - społeczny.

Tytuł i - syy

Nastroje ludności.

W pierwszej połowie okresu sprawozdawczego zarysował się poważniejszy kryzys w przemyśle włókienniczym, metalurgicznym i chemicznym, szczególnie w Białymstoku, mniej w przemysłowym okręgu białostockim, w Grodnie, Łomży i Suwałkach. Wynikający stąd wzrost bezrobocia, przy równoczesnym zwężeniu cen na artykuły pierwszej potrzeby, stwarzał psychologiczne przygnębienie, która w sposób widoczny odbiła się na nastrojach mas robotniczych. - Kwestje bezrobocia i podwyżki płac zajmowały przede wszystkim miejsce w ruchu zawodowym i życiu politycznym ośrodków przemysłowych. - W nastrojach ludności wiejskiej uwidoczniły się przede wszystkim skutki wzrostu cen na produkty wytwórczości gospodarstw rolnych. Związane z tym wzrostem podniesienie zdolności płatniczej i nabywczej właścicieli, wpłynęło na zmianę stosunkowania się wsi do państwowości polskiej wogóle i Rządu Marszałka Piłsudskiego w szczególności - w zrozumieniu dodatnim. Proces radykalizacji mas i wyrażanie się z niego Polskiej Partji Socjalistycznej Lewicy, jako nowego na tym terenie elementu o "tzw." szerokiej opozycji" - zaznaczył się wyraźnie w Białymstoku, Łomży, Suwałkach, a także powiatu wysoko-mazowieckiego, a także w powiatach: białskim i białostockim, gdzie odbywał się kosztowny proces nie P.P.S., mniej "Bundu" i prawego Poalej-Sjonu. - Wobec tego procesu charakterystycznym dla układu stosunków społeczno-politycznych na terenie województwa Białostockiego w grudniu ub.r. było zamykanie się działalności P.P.S. - Raptowny dla stosunków lokalnych przeskok partji od obywatelskiego popierającego Rządu przelomu majowego - do opozycji względem tego Rządu, izolowania P.P.S. od elementów związanych z Rządem z Marszałkiem Piłsudskim. Zmniejszyło to odporność

P.P.S. na destrukcyjne działania opozycji komunistycznej.

Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji rozpoczęło już formalną kampanję przedwyborczą programami wystąpieniami / akademje poselskie / w Grodnie, Białymstoku, Ostrowie Mazowieckim i Łomży pod hasłem zdecydowanej walki z organizacjami wywrotowymi na ziemiach wschodnich Rzpl. - Z kryzysu, któremu uległy stronnictwa ludowe - P.S.L. "Piast", P.S.L. "Wyzwolenie" i Stronnictwo Chłopskie w powiatach, objętych działalnością B.W.R. Hromady, dotychczas nieznacznie otrząsnęło się Stronnictwo Chłopskie w powiecie wołkowyskim, na terenie którego obserwowany jest moment zwrotny w rozwoju B.W.R. Hromady. Z jednej strony zaażakowała szybkość akcji organizowania hurtków, a z drugiej uwidoczniła się dezorganizacja w zorganizowanej już sieci partyjnej, - notowane są wypadki samorzutnego rozwiązywania się hurtków, bądź też występowania z nich poszczególnych członków. - Stwierdzić również należy, że akcja organizowania hurtków osłabła w mniejszym lub większym stopniu we wszystkich powiatach, obok innych przyczyn - prawdopodobnie wskutek zwrócenia uwagi przez przywódców Hromady na T-wo Szkoły Białoruskiej, które, jak wskazują uzyskane materiały, na ewentualność zlikwidowania B.W.R. Hromady - stać się ma dalszym etapem jej działalności. - Koła T-wo Szkoły Białoruskiej organizowane są z szybkością, obserwowaną w swoim czasie przy organizowaniu hurtków B.W.R. Hromady, zwłaszcza w powiecie grodzieńskim. - Ustabilizowany w listopadzie ub.r. stosunek społeczeństwa do B.W.R. Hromady zasadniczo nie uległ zmianie. Myślące państwowe i kategorjami odłamki tego społeczeństwa, / także coraz liczniejsi Białorusini /, analizując istotę i skład Hromady, dostrzegali, że: 1/ ideologicznie jest ona partją białoruską, jednak z uwagi na skład członków, staje się coraz bardziej partją rosyjską, 2/ zawarka w swych hurtkach liczny element niepewny, 3/ w miarę rozwoju Hromady we wsi - zamiera prasa kulturalna na korzyść bezplanowego rozpolitykowania tej wsi, 4/ upadek Hromady pod naporem wewnętrznego rozkładu jest kwestją czasu. / Heto wialokan na hlinianych nahał... Jaje stoczyc unuotrany czarwiak. - To kolos na glinianych nogach. Jego stoczy

robak wewnętrzny. - Określenie białoruskie /.

Działalność polskich stronnictw ludowych w powiatach, leżących poza sferą wpływów B.W.R. Hromady, na ogół była zróżnicowana. W powiecie ostrołęckim P.S.L. "Wyzwolenie" utraciło około 75 % swych wpływów na korzyść Stronnictwa Chłopskiego, w pow. augustowskim, suwalskim, kolneńskim, Żomżyńskim i ostrowskim - taktycznie współdziałało z P.P.S., zaś w powiecie szczuczynskim rozwinęło skuteczną pracę organizacyjną. N.P.Ch. poza udziałem w wystąpieniach szerokiej opozycji i prace destruktyną w Zw. Młodz. Wiejskiej - w powiatach - białym, szczuczynskim i augustowskim, bardziej charakterystycznej działalności nie przejawiało. - Do inowacyj wreszcie w życiu polity. województwa - należały programowe wystąpienia Obozu Wielkiej Polski w Suwałkach i Augustowie. -

Ruch rewolucyjny odsłonił wzmocnienie się Lewicy Klas. Zw. Zawod. w Suwałkach, Łomży i Łapach, powiatu wysoko-mazowieckiego, widoczne objawy rozłamów w Komitecie Jedności Robotniczej w Grodnie, wystąpienia organizacyjne Lewicy Klas. Zw. Zawod. w Łapach i Białymstoku oraz znaczny wzrost wpływów Okręg. Rady Chrześ. Zw. Zawod. w Grodnie i powiecie. -

W życiu narodowościowym dominujące miejsce zajmowały nadal sprawy białoruskie, obejmujące coraz szerzej kwestię szkolnictwa białoruskiego. -

Do zasługujących na uwagę przejawów ruchu rewolucyjnego należy fakt włączenia do obwodu działania K.P.Z.B. - powiatu wysoko-mazowieckiego i miejscowości pow. suwalskiego, zamieszkiwanych przez ludność prawosławną / staroobrzędowcy /.

Przewrót litewski przeminął wśród społeczeństwa polskiego bez szerszego echa, wywołując zaledwie komentarze co do ewent. ustosunkowania się Polski, a ściślej Biuro - Warszawa Piłsudskiego do zachodzących na Litwie wydarzeń. - Ludność litewska w powiatach - grodzieńskim i suwalskim śledziła z zainteresowaniem wydarzenia na Litwie, nie zrażając jednak tendencji do jakichkolwiek wystąpień. - Jedynie kierownicze organa B.W.R. Hromady starały się dopatrywać w przewrocie litewskim możliwości konfliktu zbrojnego Polski z jedną

Litwy i Rosji Sowieckiej - z drugiej strony, a co zatem idzie
możliwości powikłań rewolucyjnych na "zachodniej
Białorusi". -

Stan bezrobocia w dniu 1-go stycznia b.r. wyrażał się
w przybliżeniu cyfrą 9438 / bezrobotnych / . - Nastroje wśród
bezrobotnych, szczególnie w miastach, uległy pogorszeniu. -

Powiat Łomżyński

Stwierdzono dalsze nękanie działalności

K.P.P., niezależnie od Partji Ochotniczej i Lewicy

klas. Zw. Zawodowych. Proces nękania, obserwowany

W powiatach gródzińskim i białostockim już w pierwszych miesiącach II połowy ub. roku, na terenie

powiatu łomżyńskiego, właściwie m. Łomży, zauważony został dopiero w listopadzie ub. r., co świadczy

W pierwszym rzędzie o mniejszej intensywności K.P.P., niż K.Z.Z.B. w odniesieniu do realizowania

uchwał IV Konferencji K.P.P. /III Konferencja K.Z.Z.B./

Kadry kadr robotników, dotkniętych bezrobociem

na korzyść K.P.P. odbiła się widocznie na organizacjach "Bundu" i Lewego Poalej-Sjonu w Łomży. Orga-

nizacje te utraciły powyżej 30 robotników żydow-

skich, którzy przeszli do Związku Robotników Niezaw-

chowych, pozostającego wyłącznie pod wpływami opo-

zycji komunistycznej.

Jaczej ZMK. w Łomży, Zambrowie oraz we

wsiach Rutki i Wygoda zewnętrznej działalności nie

przejawiły. Zauważono w ciągu miesiąca dwa wypad-

ki kolportażu odesw w Łomży, przychwycono ogółem

około 18 klg. literatury komunistycznej i wreszcie

aresztowano 2-ch najważniejszych działaczy komuni-

stycznych, przeciw którym zgrupowano obszerny ma-

terjał oskarżenia.

Powiat Ostrów-Mazowiecka: W ciągu miesiąca miały miejsce w powiecie 4

wypadki kolportażu odesw - w nieznacznym rozmiarze.

Aresztowano 4 osoby, poszlakowane o należenie do

organizacji komunistycznej i czynnej działalności

anty państwowej, poszukiwane od stycznia 1926 r.

Powiat Suwalski: Zewnętrznych przejawów działalności komuni-

stycznej nie zauważono. Uzyskane w grudniu ub.r. ma-
terjały wywiadowcze wskazują, że uniewinnieni przez
Sąd Apelacyjny na sesji wyjazdowej w Suwałkach w li-
stopadzie ub.r. w procesie komunistycznym utworzą
niezależnie kadry organizacji komunistycznej w Su-
wałkach i okolicy. Odpowiednie środki zaradcze przed-
sięwzięto. Ponadto zauważono pierwsze oznaki działal-
ności emisarzy szp. K.P.Z.B. wśród rosyjan - starobrze-
dówców, zam. w powiecie suwalskim.-

Powiat Szczuczynski:

K.P.P. działka w Grajewie i osadzie Wasosz pośred-
nio przez Niezależną Partję Chłopską, jak dotąd, bez
poważniejszych skutków dla bezpieczeństwa publicznego.

W powiatach kolneńskim, ostrołęckim i augustowskim
przejawów działalności KPP. nie notowano.-

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi:

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Teren powiatu wysoko-mazowieckiego włączony zo-
stał definitywnie do obwodu działania Kom. Partji Za-
chodniej Białorusi, co potwierdza przede wszystkim
fakt delegowania przez organizacje komunistyczne w Ła-
pach i Wysokiem Mazowieckiem swych przedstawicieli
na grudniową konferencję OK.KPZB. Białystok i finanso-
wanie tych organizacji przez wspomniany OK. Organi-
zacja komunistyczna w Łapach usilnie działa w kierunku
zorganizowania opozycji komunistycznej przy oparciu
się o lokalne koła Niezależnej Partji Chłopskiej i
szczątki lewicy klasowych związków zawodowych, organi-
zowane przez uniewinnionych wyrokiem Sądu Okręgowego
w Łomży w r.ub. Świętkowskiego Kazimierza, b. burmistrza
m.Łap, Condera Jana, sekretarza oddziału PZK. w Ła-
pach i innych. Przedstawiciele tej opozycji w Radzie
Miejskiej m. Łap pomagają się stale przywrócić

Świątkowskiego Kazimierza na stanowisko burmistrza.

Charakterystycznym jest fakt, że pomimo objęcia powiatu wysoko-mazowieckiego przez KPZB., ZMK. na terenie tego powiatu podlega nadal organizacyjnie OK.ZMK. w Łomży. Instruktor ostatniego na powiat wysoko-mazowiecki, Jedwabiński Jankiel, aresztowany został w dniu 19. grudnia ub.r., usiłował on zorganizować jaczekę ZMK. w miejscowości Kobylin-Borzyny powiatu wysoko-mazowieckiego.

Powiat Białostocki:

W ciągu miesiąca prowadzone były w dalszym ciągu dochodzenia, zmierzające w założeniu do zlikwidowania Komitetu Okręgowego KPZB. w Białymstoku i organizacji komunistycznych w powiecie. W wyniku tych dochodzeń uzyskano dostatecznie przekonujący dla władz prokuratorskich materiał o składzie personalnym, funkcjonowania Komitetu, jego działalności organizacyjnej, schematu organizacyjnego komórek partyjnych i ich członków w powiecie. Ustalono łączność z O.K. Białystok-organizacją

w powiatach - welkowskim, grodzieńskim i wysoko-mazowieckim oraz łączność tegoż O.K. z O.K. Brześć n/Bugiem, O.K. KPP. w Warszawie i O.K. KPZB. w Wilnie. Punktem wyjścia dla pozytywnych wyników dochodzenia były materiały uzyskane w powiecie białskim. Zanotowano 4 wypadki kolportażu odezw; aresztowano 3 osoby, posiadające o działalności komunistycznej i należące do K.P.Z.B.--

Powiat Grodzieński:

Działalność K.P.Z.B. w powiecie grodzieńskim, po ukończeniu procesu wytwarzania form w dalszym ciągu do instrukcji i spychania jej do płaszczyzny wsi, zaś w ośrodkach - do blokowania w ramach opozycji komunistycznej - B.W.R. Hromady, PPS. Lewicy, Lewicy Poalej- S. Lewicy Klasowych Związków Zawodowych oraz z komunizującego elementu bundowskiego. Nie uzyskano dotąd kon-

kratnych dowodów istnienia w powiecie wyraźnej struktury organizacyj KPZB.; można to uważać za dowód, że sieć partyjna KPZB. w powiecie grodzieńskim, zlikwidowana w r. ub. nie została dotąd odbudowana. Tym niemniej organa bezpieczeństwa śledzą akcję eliminowania z B.W.R.H. i organizacji legalnej opozycji komunistycznej tych elementów, które ukończyły proces komunizowania. Elementy te prawdopodobnie wcielone zostaną do organizacji wyraźnie komunistycznych, jako materiał podstawowy dla partii. Działalność MOFR-a widoczna. W czasie procesów komunistycznych w Sądzie Okręgowym w Grodnie w dniach 11 i 29 grudnia ub. r. oskarżeni zachowywali się na sali prokuratora, po ogłoszeniu zaś im wyroku - wszczynali awantury przy śpiewie międzynarodówki i wznoszeniu okrzyków: "Prasa z sądami burżuazyjnymi itp.". Znotowano 3 wypadki kolportażu odezw w Grodnie i powiecie. Aresztowano 3 wybitniejszych działaczy komunistycznych; względem aresztowanych władze prokuratorские zastosowały areszt bezwzględny.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Na podstawie zgrupowanych materiałów wywiadu w dniu 14.XII.1926 r. przystąpiono do likwidacji Komitetu Rejonowego KPZB. w Bielsku, jakoż KPZB. we wsiach Szczyty i Krzywa, gm. Orla oraz jakoż ZMM.ZB. w Bielsku i m. Orla. Aresztowano ogółem 10 osób, w tem 3-oh członków Sekretariatu Komitetu Rejonowego - i uzyskano obszerny materiał dowodowy. Ponadto w dniu 16. grudnia ub.r. zatrzymano w Bielsku Babicza Aleksandra vel Bielskiego Jana, funkcjonariusza OK.KPZB. Biakystok, utrzymującego ścisłą łączność z C.K.KPZB., CK.KPP. i B.W.R.Hromadą, w ostatnim wypadku przez posła Taraszkiewicza Włodzimierza i dyrektora Białoruskiego Banku Włocziańskiego w Wilnie, Ostrowskiego. W ciągu miesiąca na terenie powiatu miały miejsce 4 wypadki kolportażu odezw komunistycznych, różnych edycji, przejęto około 3 klg. literatury komunistycznej.

Powiat Wołkowyski:

Większy kolportaż odezw miał miejsce w dniu 25. grudnia ub.r. roku w Porozowiu. Sprawa kolportażu została ujawniona i aresztowana. Ustalono sposób komunikowania się MOPR-a z więźniami politycznymi w więzieniu karnym w Wołkowysku. Aresztowano jednego funkcjonariusza Ozerwo-nej Pomocy w Polsce, oskarżonego o działalność na szkodę armji polskiej i pracę na rzecz wywiadu sowieckiego i Ozeła w r. 1920 - a zarzaw należenie obecnie do organi- zacji komunistycznej. Stwierdzono akcje odbudowy rejonu swiężockiego KPZB. w tej sprawie grupowane są materjały do dowodów.

W powiecie sokólskim zewnętrznych przejawów dzia- kalności komunistycznej nie było.

Międzypartyjny Sekretariat dla walki o amnestję dla więźniów politycznych.

Lokalne Komitety Międzypartyjnego Sekretariatu

dla walki o amnestję dla więźniów politycznych w Grodnie, Wołkowysku i we wsi Wierszlesie, powiatu sokólskiego gm. Szudziłowo uległy prawdopodobnie rozwiązaniu, gdyż w li- stopadzie i grudniu ub.r. nie dały dowodów swego istnienia.

Legalne organizacje polityczne.

a/ polskie.

Podobnie jak w listopadzie tak i w grudniu ub.r. P.P.S. utrzymywała się w przeszczepieniu działalności ściśle organizacyjnej, rzadko wykraczającej poza ramy związków zawodowych, co pozostawało w ścisłym związku z nastrojami mas, orientujących się na P.P.S. - obok wielu innych czynników, które wpłynęły na kształtowanie się nastrojów tych mas, niepoślednią rolę odgrywały konsekwencje porażki P.P.S. w proklamowanej przez nią akcji strajkowej w październiku i listopadzie w przemyśle chemicznym w powiatach - grodzieńskim, białostockim i sokólskim, w przemyśle drzewnym w powiatach: bielskim, wołkowyskim i grodzieńskim, oraz metalurgicznym w Białymstoku i okręgu. Kryzys w przemyśle, który ostro zarysował się w II. połowie okresu sprawozdawczego, obok ogólnie przytępionej wrażliwości miejskich mas robotniczych na agitację partyjną, pozbawioną efektów chwili, ograniczał możliwości działania P.P.S.

Ukr. P.P.S. w Białymstoku, poza działalnością na terenie Związków Zawodowych, organizacją Stow. więźniów politycznych oraz przygotowywaniem imprez dochodowych na rzecz tego Stowarzyszenia / w styczniu br. wydał na specjalny kalendarz /, zwołał w dniu 5. grudnia ub.r. w Białymstoku wiec w sprawie bezrobocia. Na wiecu tym domagano się od rządu: 1/ przestrzegania ustawy o 8-godz. dniu pracy, 2/ zniesienia pracy nocnej małoletnich, 3/ ubezpieczenia robotników od nieszczęśliwych wypadków, 4/ wprzeobrażenia sądów rozjemczych i rozszerzenia uprawnień inspektorów pracy. - Wiec faktycznie zerwany został przez zbliżowaną opozycję N.P.R. Niezależnej Partji Chłopskiej i P.P.S. Lewicy. - Było to pierwsze wspólne wystąpienie P.P.S. Lewicy i N.P.R. przeciwko P.P.S. na gruncie białostockim. W Zapach, pow. Wysoko-Mazowieckiego P.P.S. utworzyła swą frakcję w Radzie Miejskiej, ustalając dla niej program działania, oparty na postanowieniach Rady Naczelnej Partii. O.K.R.P.P.S. w Komży interesował się sprawą wyborów do

Rady Miejskiej w Ostrołęce, dziękując w tym wypadku przez lo-
kalny oddział Z. G. K.

OKR. PPS. w Suwałkach oraz Komitetu Powiat. w Augustowie
i Hajnowce powiatu białego - bardziej charakterystycznych
przejawów działalności nie uzewnętrzniały.

Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji :

Najbardziej żywą była działalność Stronnictwa w Grod-
nie. - Zapowiedziany na dzień 12. grudnia ub. r. zjazd wojewódz-
ki delegatów stronnictwa - został na krótko przed tym terminem
odwołany, w dniu 12. grudnia 1926 r. natomiast odbyła się w Grod-
nie akademia poselska przy udziale senatora ks. Zebrowskiego
Leona posłów Wichlińskiego Michała, Dr. Tadeusza Dymowskiego i
ks. Kaczyńskiego Zygmunta oraz prof. Dr. Bryły. - Stwierdzali oni
w swych przemówieniach, że: 1/ Rząd obecny nie cieszy się zau-
faniami Sejmu, a istnieje tylko dlatego, że na jego czele stoi
Marszałek Piłsudski; 2/ Rząd Marszałka Piłsudskiego nie wyka-
zał dotąd chęci ukrócenia działań organizacyj wyrotowych na
ziemiach wschodnich Rzpl. i 3/ że Rząd ulegając sugestji czyn-
ników antykatolickich, zamierza znieść Dep. Wyznań w Minister-
stwie Oświaty. - Przyjęta na akademii rezolucja, zredagowana
przez senatora księdza Zebrowskiego, domaga się od Rządu Mar-
szałka Piłsudskiego niezwłocznego rozwiązania B. W. R. Bromady. -

Pod naciskiem posła ks. Kaczyńskiego i senatora ks. Zebrow-
skiego, wymagających od Okręgowego Sekretariatu Stronnictwa
w Grodnie większej agresywności, w działaniu, ustąpił ze stanowi-
ska kierownika Sekretariatu adwokat Sienkiewicz; stanowisko
to objął Dr. Wolański, uważany za człowieka więcej energicznego.
Powiat Białostocki :

Okręgowy Sekretariat Stronnictwa zwołał w dniu 5. grudnia
1926 r. do Białegostoku zjazd delegatów kół z powiatów: sokół-
skiego, wołkowyskiego i białostockiego. Zjazd odbył się przy
udziale posłów Dr. Dymowskiego i Czerniewskiego. - Ze sprawozdań
Sekretariatu, złożonych na zjeździe, wynika, że Oh-DEM liczy we
wspomnianych powiatach 13.000 członków /: co nie odpowiada
faktycznemu stanowi rzeczy :/. Posłowie omawiali w dalszym

ciągu wyłącznie politykę gospodarczą i oświatową Rządu Marszałka Piłsudskiego, kładąc szczególny nacisk na konieczność organizowania oświaty pozaszkolnej i budowania racjonalnej gospodarki wiejskiej.

Powiat Ostrow Mazowiecka:

Dnia 5. grudnia 1926 r. w Ostrowie odbyła się akademja poselska Stronnictwa przy udziale posła Wichlińskiego i redaktora Kaczorowskiego, którzy gwałtownymi wystąpieniami przeciwko Lewicy sejmowej wywołali opozycję wśród obecnych na akademji członków P.P.S., P.S.L. "Wyzwolenia" i Związku Strzeleckiego.

Ostatni akademję zerwali.

Powiat Łomżyński:

Tegoż dnia odbyła się akademja poselska Stronnictwa

w Łomży przy udziale posłów: Bitnera, Błazewicza i Chacińskiego, którzy uzasadniali konieczność zlikwidowania B.W.R. Hromady, przeciwstawiania się działalności obozu antykatolickiego i skuteczniejszego przeciwdziałania wyrotoczym działaniom P.P.S. Lewicy, N.P.Ch. i Stronnictwa Chłopskiego.

Narodowa Partja Robotnicza:

Rozszerzyła nieznacznie swe wpływy w Biakym toku kosztem P.P.S. Dzięki przyjętej taktyce w czasie strajku w przemyśle garbarskim i metalurgicznym, natomiast utraciła swe stanowisko, uzyskane we wrześniu i październiku ub. r. w Łapach, na rzecz P.P.S.

Działalność Partji ogranicza się na ogół do nieznacz-

nych posunięć w związkach zawodowych i wystąpieniach przeciwko P.P.S. w Biakym toku, wspólnie z Lewicą P.P.S.

Związek Ludowo - Narodowy:

W Biakym toku urządził zebranie dyskusyjne w dniu 12.

grudnia ub. r., obwołane siłami miejscowymi; w Kleszczelach pow.

bielskiego zwołał wiec w dn. 20. XII. 1926 r. / wiec odbył się

przy udziale posła Jankowskiego / . Ponadto Z.L.N. interesował

się w poszczególnych powiatach województwa organizacją "So-

ciółko", prowadząc jak np. w pow. augustowskim kampanję przeciw-

8

ko Związku Strzeleckiemu.

Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Sekretariaty Stronnictwa w Sokółce oraz powiatach gro-

... z braku funduszy zaprzestali wszel-
... Stronnictwo na terenie województwa
... brak funduszy i skompromitowanie się
... instruktorów wobec władz i ludności, podważyły zupełnie

Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Zwołało zjazd powiatowy w Komży. Zjazd ten odbył się w d-

12. grudnia ub.r. przy udziale wicemarszałka Senatu senatora

Wojnickiego, który nakreślił program działania dla Komitetu

Powiat. w Komży, oraz ustalił technikę walki P.S.L. "Wyzwolenie"

w powiecie Komżyńskim z N.P.Ch. i P.P.S. Lewicy. Ponadto Stro-

niotwo zorganizowało 4 kółka lokalne w powiecie szczuczyński

i Komitet Powiatowy w Ostrołęce.

Stronnictwo Chłopskie :

W powiecie wskazywano tendencję do podjęcia

kampanji przedwyborczej i przeciwdziałania B.W.R. Bronadzie.

W powiecie ostrołęckim w skutecznej walce z P.S.L. "Wyzwolenie"

rozszerzyło znacznie swe wpływy i utworzyło komitet powiatowy

w Ostrołęce. Komitet ten w dniu 5. grudnia ub.r. zwołał w Os-

trołęce wiec, który odbył się przy udziale posła Kepelińskiego.

Na wiecu podnoszono niebezpieczeństwo nagrażające państwu z

strony zablokowanych Kompartyj P.P.S. Lewicy i Niezależnej Pa-

rtji Chłopskiej, oraz domagano się, by Klub Parlamentarny Stron-

nictwa przeszedł do opozycji względem Rządu Marszałka Sikora-

skiego i domagał się w Sejmie zwolnienia więźniów politycznych

Niezależna Partja Chłopska :

III Wólkach, powiatu wysoko-mazowieckiego zorganizowała Ko-

łokalną w Białymstoku, przedawała opozycji przeciwko P.P.S.

wreszcie w powiatach szczuczyńskim i białym prowadzika b-

widocznych wyników pracę organizacyjną. Destrukcyjna dzia-

ność N.P.Ch. w Związku Młodzieży Wiejskiej uzewnętrzniła się

wyraźniej w powiecie augustowskim.-

Poliska Partja Socjalistyczna - Lewica.

Poza organizowaniem opozycji przeciwko P.P.S., utworzyła Komitet Powiatowy w Łomży, zorganizowała Koło lokalne w Łapach, pow. wysoko-wazowski, gdzie na zewnątrz występuje przez Lewicę Klas. Zw. Zawodowych, mającą swych przedstawicieli w Radzie Miejskiej. W Łomży w grudniu ub.r. P.P.S. Lewica przy użyciu Związku Robotników Niefachowych dwukrotnie spowodowała demonstracje bezrobotnych. - w Grodnie, usiłując opanować Komitet Jedności Robotniczej, utworzony z jej inicjatywy B.W.R. Hromady w okresie kampanji wyborczej do zarządu Kasy Chorych, wytworzyła silne tarcia zarówno w samym Komitecie, jakoteż na gruncie Lewicy Klas. Zw. Zawodowych, Złączących Związki opanowane przez B.W.R. Hromadę, Lewicę Poalej-Sjonu i P.P.S. - Lewicę. -

Obóz Wielkiej Polski :

Zwołał zebrania organizacyjne oddziałów lokalnych :

1/ dnia 20. grudnia w Suwałkach - przy udziale posła Kadzubowskiego Zygmunta, 2/ dnia 19. b.m. w Augustowie - bez udziału posłów. Zebrania te pozostały bez poważniejszych wyników. -

Radikalne Stronnictwo Chłopskie, Kresowa Partja Włościańska, Klub Pracy, Grupa Wileńskich Konserwatystów, Organizacja Monarchistyczna i Obóz Monarchistów Polskich - bez zewnętrznych przejawów działalności. -

Białoruskie: Białoruska Włościaństwo - Robotnicza Hromada:

Uzyskano dane, stwierdzające, że na III. Konferencji K.P. Z.B. omawiana była szeroko sprawa organizacji i programu działalności B.W.R. Hromady. - Wszystkie postanowienia, dotyczące B.W.R. Hromady, ujęto w punkcie "Formy i metody wewnętrzno-partyjnego budownictwa, kierownictwa i uwarunkowania organi-

9

zacyjnego istnienia partji - uchwała konferencji. - W ogłoszonych drukach uchwałach, ze względu na konspiracyjnych, szczegóły o B.W.R. Hromadzie pominięto / oznaczone kreskami /. Traktowane postanowienia zmierzały w tym kierunku, że wierzchołkami i kierownicze organa B.W.R. Hromady prowadzi mają taktykę jednobolszewizowania mas, a zarazem starać się, by B.W.R. Hromada stała się przaszczyzną legalnej działalności K.P.Z.B. i przewodziła proces komunistyzacji pewniejszych elementów partji dla organizacji komunistycznych. - Ostatnie zarządzenia C.K.K.P.Z.B. zalecają organizacjom komunistycznym opanowanie kierownictwa hurtków, komitetów gminnych i powiatowych B.W.R. Hromady oraz nakazują przenosić z hurtków B.W.R. Hromady do K.P.Z.B. i Z.M.K.Z.B. te elementy, które wykazały zdolności partyjne i przeszły ostatecznie proces bolszewizowania. W odpowiedzi na śladanie polskich stronnictw politycznych i społeczeństwa polskiego, by rząd pozbawił B.W.R. Hromadę praw legalności, C.K.K.P.Z.B. i Sekretariat Generalny B.W.R. Hromady poleciły organizować jak najszerszą akcję protestu przeciwko ewentualnym zarządzeniom Rządu, zgodnie z życzeniami polskiego społeczeństwa i przygotowywać się na ewentualność przeniesienia ciężaru działalności B.W.R. Hromady do ram T-wa Szkoły Białoruskiej. -

Ważniejszymi momentami w działalności B.W.R. Hromady w okresie sprawozdawczym były: 1/ organizowanie protestów przeciwko tego rodzaju wypadkom, jakie miały miejsce w dniu 5. grudnia ub. r. we wsi Staro-Berezowie, pow. Bielskiego w czasie Zjazdu Pow. B.W.R. Hromady, 2/ wysyłanie do Pana Prezesa Rady Ministrów protestów przeciwko rzekomemu stosowaniu represyj względem B.W.R. Hromady przez władze administracyjne i policyjne, 3/ zakładanie bibliotek, czytelni przy hurtkach B.W.R. Hromady, 4/ organizowanie kół T-wa Szkoły Białoruskiej. -

Powiat Grodzieński :
 Intensywność organizacji hurtków znalazła. - Komitet Powiatowy B.W.R. Hromady w Grodnie instruował zorganizowaną w ub. miesiącach sieć hurtków w powiecie, wzmacniał ich więź partyjną, przewodził niejaką akcję cementowania różniczkowanego ideowo, a

nawet narodowościowo elementu partyjnego. - Komitety gminne i hurtki odbyły szereg zebrań propagandowych. - Celem utrudnienia kontroli władz administracyjnych nad przebiegiem tych zebrań, Komitety gminne wyznaczyły masowo zebrań hurtków w jednym terminie, aby w ten sposób uniemożliwić z jednej strony Starostwu nadesłanie w czas odpowiedzi zarządcom hurtków na wniesione przez nich podania, z drugiej zaś policji - obaskanie wszystkich zebrań. - Ostrzeżeniu hurtków zwrócone było przeciwko: 1/ rzekomym represjom władz administracyjnych i policyjnych względem B.W.R. Hromady, 2/ płaconiu podatków, 3/ szkolnictwu polskiemu, 4/ osadnictwu wojskowemu i cywilnemu / polskiemu /, 5/ państwowości polskiej na Ziemiach Wschodnich, jako idei i istniejącemu status quo. W procesie wewnętrznego kształtowania się partji - usawniętżono się pozyskiwanie inteligencji rosyjskiej, a mianowicie b. oficerów, urzędników i nauczycieli rosyjskich. Element ten, wchodząc do B.W.R. Hromady, nadawał jej charakter partji rosyjskiej co w pojęciu ugodowych grup białoruskich uważane było za eschwy ujemne.

W grudniu ub. r. zorganizowano w powiecie zaledwie 8 nowych hurtków. Aresztowano i przekazano władzom prokuratorskim 6 członków B.W.R. Hromady, oskarżonych o działalność antypaństwową. - Kary administracyjne i zdecydowane stanowisko władz sądowych względem członków B.W.R. Hromady, winnych działania na szkodę Państwa, oddziaływały depresyjnie na mniej skomunizowanych i wyrobionych członków partji, którzy stopniowo wycofuja się poza nawias czynnego działania hurtków.

Powiat Białostocki :

Zorganizowany został Komitet Gminny w Zaczerniach, gm. Choroszcz, oraz 5 nowych hurtków w gm. Zabkudów. - Odbyło się około 20 zebrań hurtków, na których podkreślano, że B.W.R. Hromada dąży do połączenia ziem wschodnich Rzplitej z Białorusią Sowiecką.

Komitety Gminne w drugiej połowie grudnia ub. r. przystąpiły do organizowania aparatu instruktorskiego partji.

Powiat Sokólski :

Zorganizowane zostaly w powiecie 4 nowe hurtki; odbylo sie 8 zebrań poszczególnych hurtków. Działalność partji mniej intensywna niż w ub. miesiãcach, wyraźniej jednak antypaństwowa. Treść i charakter agitacji, jak wyżej w powiecie grodzieńskim.

Powiat Bielsk-Podlaski :

Tymczasowy Komitet Powiatowy w Bielsku, licząc się z możliwością zlikwidowania B.W.R. Hromady, kładł nacisk na organizowanie akcji protestacyjnej. Zebrania hurtków / około 30 / odbywały się w kilku miejscowościach poszczególnych gmin w jednym terminie.

Sekretarjat Generalny B.W.R. Hromady wyznaczył zjazd powiatowy Partji na dzień 5. grudnia ub. r. do wsi Staro-Berezowo w gm. Orla. - Podobnie, jak w innych powiatach w ub. mies., zjazd zerwany został przez opozycję - bez wyraźnego zabarwienia politycznego. - W czasie wynikłej awantury - potarbowani zostali silnie poszkodowani Paweł i Mietka Piotr, oraz mniej - referent Starostwa Niewiarowski i kuzenostwo Post. P.P. w Bielsku, st. przed. Polewczak. - Szczegółowe sprawozdanie przedłożone Ministerstwu dnia 16. XII. 1926. r. za L.B.P. 674/239./I.

W dniu 6. grudnia ub. r. dochodzenia z rapienia lubu Poleskiego B.W.R. Hromady w sprawie wyderania na zjeździe prowadził na miejscu w sposób tendencyjny poseł Sobolewski Jerzy. Dokonał on szeregu inscenizowanych specjalnie zdjęć budynku, zdemolowanego częściowo w czasie zjazdu i osób, które doznały obrażeń cielesnych.

Zorganizowane zostaly 3 hurtki. Aresztowano i przekazane władzom sądowym 2-ch członków B.W.R. Hromady, prezesa hurtka w Orli i sekretarza Komitetu Powiat. oskarżonych o działalność antypaństwową.

Powiat Wołkowyski :

W pierwszych dniach grudnia ub. r. zorganizowane zostaly 4 hurtki. Od tego czasu akcja organizowania hurtków została zahamowana. - W ciągu miesiąca sprawozdawczego odbywał się wi-

decyzyjny proces bolszewizacji Partji i eliminowania z niej do K.P.Z.B. elementów skomunizowanych. - Aresztowano 2-oh członków B.W.R.Hromady, oskarżonych o działalność antypaństwową; względem aresztowanych władze sądowe zastosowały areszt bezwzględny.

Białoruski Związek Włóściański "Sielański Sojuz"

Zorganizował w grudniu ub.r. na terenie województwa 12 / dwanaście / Komitetów Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury w tem: w powiecie sokólskim - 3, grodzieńskim - 4, białostockim - 2, bielskim - 1 i wołkowyskim - 2. Wzmógł się kolportaż wydawnictw Związku, w których wiele miejsca poświęcono rozpatrywaniu istoty i działalności B.W.R.Hromady. Istniejące Komitety Biał. Instytutu Gospodarki i Kultury izolują się od ruchu politycznego, inspirowanego przez B.W.R.Hromadę, jednakże żywotniejszej działalności nie przejawiają.

Chrześcijański Związek Demokratyczny Białorusinów:

/ Grupa ks. polska Stankiewiczów /

Jedynie w powiatach sokólskim i wołkowyskim zaznaczyła nieznaczne wystąpienia przeciw B.W.R.Hromadzie, czyniąc jej zarzuty, że prowadzi akcję rozpolitycowania wsi i zabija w ten sposób życie kulturalne i oświatowe ludności białoruskiej - kolportaż organu "Białoruskaja Krynica" nie przekracza 200 egz.

e/ żydowskie.

B U N D :

W Grodnie, Białymstoku i Łonży "Bund" działał tylko na terenie samorządu miejskiego, domagając się pomocy dla bezrobotnych robotników żydowskich. W Białymstoku i Grodnie interwenjował także u właściwych czynników w sprawie zamierzonej redukcji robotników żydów^w miejscowych fabrykach tytoniowych. Wreszcie w powiecie ostrowskim i wołkowyskim występował opozycyjnie przeciwko akcji sjonistów na rzecz odbudowy Palestyny.

Poalej-Sjon - Lewica :

Poza zwalczaniem orientacji palestyńskiej / sjonistycznej

11

nej we wszystkich jej przejawach wśród apokryfów żydowski i udziału w dyskusjach, dotyczących istoty szkolnictwa żydowskiego / zwalczanie programu szkolnego Karbuttu /, partja usiłowała opanować Komitet Jedności Robotniczej w Grodnie, wysiłki jej w tym kierunku pozostały bez wyniku.-

Polscy Związki Zawodowe:

Działalność Partji wyczerpywała całkowicie akcja pale-
stynska i organizowanie licznych imprez dochoodowych na popar-
cie, które miały być w rzeczywistości wadliwie zorganizowane.

Klasy Związków Zawodowych:

Uograniczenie podaży na rynku pracy i niszczyt pomyslnie
konjunktury, wobec których stanały czynne zakłady przemysko-
we, oderwały pracujace masy robotnicze od związków zawodowych.
Stąd też życie ostatnich było niskie, najaktualniejszą były
wystąpienia klasowych związków zawodowych w sprawie bezrobo-
cia w Białymstoku, Grodnie, omży, Suwałkach i Grajewie.-

Klasowe Związki Zawodowe:

Okręgowa Rada Klasowych Związków Zawodowych w Białymsto-
ku zorganizowała dwa odczyty na temat " Robotnik i związki

zawodowe", oraz interwenjowała w sprawie zamierzonej redukcji
w miejscowej fabryce tytoniowej i zapomóg dla bezrobotnych.-

Okręgowa Rada Klas. Zw. Zawod. w Grodnie, wplywy której zna-
lady znaczenie w czasie kampanji wyborczej do Zarządu
Kasy Chorych, znabsorbowana była wyłącznie kwestja bezrobocia
i zorganizowaniem Zw. Zawod. Robotników Rolnych w powiecie, któ-
ry usiłuje opanować Rada Okręgowa Chrześ. Związków Zawodowych.

Okręgowe Rady Kl. Zw. Zawod. w omży, Suwałkach i Augusto-
wie ograniczały się do normalnej pracy organizacyjnej.-

W pozostałych powiatach najczynniejszym był Zw. Zawod.
Robotników Rolnych.-

Polskie Związki Zawodowe:

Żywy był tylko Oddział Z.Z.P. w Bapach, pow. wysoko-
polskiego. Oddział ten był w rzeczywistości wadliwie zorganizowany.
Okręgowa Rada Zaw. Zjednoczenia Polskiego w Białymstoku

zwołała dnia 1. grudnia ub.r. nadzwyczajne posiedzenie delegatów Związków emperowskich, na którym posek Milczyński Michał nakreślił program walki Rady z Okr. Radą Klas. Związków Zawodowych, komunistami i P.P.S. Lewica.-

Chrześcijańskie Związki Zawodowe:

Okręgowa Rada Chrześcijańskich Związków Zawodowych w Grodnie, identyfikująca w przeważnej mierze swą działalność z działalnością Stronnictwa Chrześ. Demokracji, przerzuciła akcję na teren całego powiatu. - Pierwszym jej etapem był w grudniu Klas. Zw. Zawod. Robotników Rolnych, w którym pozyskała nieznaczne wpływy. -

W pozostałych powiatach Województwa Chrześ. Zw. Zawod. nie wykazały żywotności. -

Związki Robotników Niefachowych:

Niezalegalizowany Związek Robotników Niefachowych w Łomży zablokował się z lokalnym oddziałem Zw. Zawod. Prac. Przemysłu Skórzanego i uniezależnił się całkowicie od Okr. Rady Klasowych Zw. Zawodowych. -

Lewica Klasowych Związków Zawodowych:

W Łomży opanowała zablokowane związki Zw. Robotników Niefachowych i Zw. Zawod. Prac. Przemysłu Skórzanego, w Łapach, pow. wysokomazowieckiego, utworzyła lokalną organizację Lewicy Klasowych Zw. Zawodowych i wreszcie w Grodnie usiłowała uzyskać dominujące miejsce w Komitecie Jedności Robotniczej. -

Bezrobocie:

W dniu 1. stycznia 1927 r. było łącznie na terenie Województwa Białostockiego około 9.438 bezrobotnych, w tem w powiecie białostockim - 5.923, grodzieńskim - 1.978, szczuczyńskim - 110, augustowskim - 60, suwalskim - 920, sokólskim - 6, łomżyńskim - 416, bielskim - 25. - Cyfry te wskazują, że w grudniu ub.r. liczba bezrobotnych w Województwie znacznie wzrosła. - Znaczny wzrost bezrobocia tłumaczyć należy unieru-

chomieniem w Białymstoku i okręgu szeregu fabryk / głównie fabryk sukna i fornieru /, oraz w Grodnie - fabryki zapadek i zakładów zjednoczonych hut szklanych. - W powiatach: bielskim, wołkowyskim, sokólskim i ostrowskim podaż pracy niwuluje prawie całkowicie stan bezrobocia, jeżeli chodzi o robotników niefachowych. - W powiatach tych ponadto zarysowała się tendencja emigracji robotników na Polesie, gdzie ożywił się przemysł

drzewny

S t r a j k i :

Powiat Białostocki :

Od dnia 2. do 4. grudnia ub.r. trwał strajk robotników fabryki metalurgicznej Dojlidzkiego i synów w Białymstoku / 14 robotników /. Strajkujący uzyskali 12% podwyżki płac. -

W dniu 1. grudnia 1926.r. zlikwidowany został definitywnie strajk 160 robotników fabryki włókienniczej w Michałowie, rozpoczęty w dn. 23. listopada ub.r.. Strajkujący uzyskali 5% podwyżki płac, obowiązujących od dnia 8. listopada ub.r. -

W dn. 4. b.m. zlikwidowany został definitywnie strajk robotników w zakładach metalurgicznych w Białymstoku, rozpoczęty w dn. 23. listopada ub.r. Strajkujący uzyskali od 10 - 25 % podwyżki płac. -

Dnia 6. grudnia 1926 r. zlikwidowany został definitywnie strajk robotników garbarskich w Białymstoku i okręgu. Strajkujący uzyskali od 5 - 15 % podwyżki płac. -

Od dnia 6 do 9. grudnia ub.r. trwał strajk robotników piarskich, zorganizowanych w bundowskim związku zawodowym prac. przem. spożywczego. Strajkujący uzyskali od 4 - 10 % podwyżki płac. -

Od dnia 9 - 12. grudnia 1926.r. trwał strajk około 30 robotników zatrudnionych w tych zakładach leniwniczych w Białymstoku, które obniżyły pracę z 50 gr. na 25 groszy od 1.000 uderzeń. - Strajkującym przyznano pierwotną stawkę 50 groszy. -

W dniu 13. grudnia ub.r. zlikwidowany został strajk robotników fabryki fornieru Brauna w Białymstoku / 130 robotników / - Do pracy przyjęto 153 nowych robotników na miejsce tyłu strajkują

nych, co do których dyrekcja fabryki sądziła nieprzejednane stanowisko. - Ponadto zanotowano 6 drobnych strajków w różnych zakładach

przemysłowych w Bielskimstoku i okolicy.

Powiat Grodzieński:

Strajk pracowników piaskarskich w Grodzie, trwający od dnia 21. listopada ub. r., zlikwidowany został definitywnie dn. 7. grudnia

1926 r. Strajkujący uzyskali 10% podwyżki płac.

Od dnia 14. ub. m. do 17. ub. m. trwał w Grodzie strajk pracowników szewskich. Strajkujący uzyskali 25% podwyżki płac.

Powiat Ostrów - Mazowiecki :

Od dnia 13. do 15. grudnia 1926 r. trwał w Ostrowie-Mazowieckim strajk pracowników szewskich. Strajkujący uzyskali w czasie

przedstawienia 10% podwyżki płac.

W dniu 1. grudnia 1926 r. zlikwidowany został definitywnie strajk 100 robotników fabryki włókienniczej w Mińsku Mazowieckim.

W dniu 23. listopada ub. r. strajkujący uzyskali 25% podwyżki

płac. W dniu 8. listopada ub. r. strajkujący uzyskali 10% podwyżki

płac. W dniu 4. b. m. zlikwidowany został definitywnie strajk robot-

ników w zakładach metalurgicznych w Bielskimstoku. Rozpoczął w dn.

23. listopada ub. r. strajkujący uzyskali od 10 - 25% podwyżki

płac.

Dnia 6. grudnia 1926 r. zlikwidowany został definitywnie

strajk robotników garbarzyńskich w Bielskimstoku i okolicy. Strajkujący

uzyskali od 5 - 15% podwyżki płac.

Od dnia 6 do 9. grudnia ub. r. trwał strajk robotników

fabryki, zorganizowanego w banderskim związku zawodowym

przem. spożywczego. Strajkujący uzyskali od 4 - 10% podwyżki

płac.

Od dnia 9 - 12. grudnia 1926 r. trwał strajk 50 robot-

ników zatrudnionych w tych zakładach leniwickich w Bielskim-

stoku, które objął w pracy 30. grudnia 1926 r. Strajkujący

uzyskali w przedmiocie przynajmniej 50% wzrostu

W dniu 13. grudnia ub. r. zlikwidowany został strajk robot-

ników fabryki farolejarskiej w Bielskimstoku. Strajkujący

uzyskali 25% podwyżki płac.

TYTUŁ IV.

a/ Polacy:

Ruch narodowo-
ściowy.

Żywy oddźwięk wśród społeczeństwa polskiego znalazła podjęta przez wicepremiera dra Bartla kwestia ustroju szkolnictwa, a w szczególności sprawa zespolenia szkół powszechnych ze szkołami średnimi. - Związek Polskiego Nauczycielstwa szkół powszechnych zwołał wiecę powszechną w Białymstoku i Kolnie, przeprowadzając na nich rezolucje w myśl wysuwanych od dawna przez się postulatów. -

b/ Białorusini:

Sprawa ewentualnego rozwiązania B.W.R. Hromady, czego

zdecydowanie się domaga społeczeństwo polskie, wśród mas białoruskich wywołała zrozumiałe zdenerwowanie. - Rozbudzony przez B.W.R. Hromadę prąd życia politycznego uległ zahamowaniu. Intensywność tego życia zwrócona została ku T-wo Szkoły Białoruskiej, które zorganizowało w powiecie grodzieńskim 22 koła i utworzyło Komitet Okręgowy w Grodnie. W powiecie białostockim - 6 Kół, wołkowskim - 4, sokólskim - 3 i białostkim - 3. - Wszystkie zauważone fakty stwierdzają całkowite uzależnienie T-wo Szkoły Białoruskiej od B.W.R. Hromady: w organizacjach T-wo kierownicze stanowiska zajmują wybitni si członkowie B.W.R. Hromady. - Prezesem Okr. Komitetu T-wo w Grodnie jest Balicki Józef, b. prezes Powiatowego Komitetu B.W.R. Hromady. -

c/ Żydzi:

W życiu ludności żydowskiej najaktualniejszą obok innych - natury codziennej -, była kwestja palestyńska. Kryzys ekonomiczny w Palestynie, grożący emigrantom żydom z Polski koniecznością powrotu zespolił społeczeństwo żydowskie do wspólnego wysiłku łagodzenia skutków tego kryzysu. - Organizacja sjonistyczna niemal we wszystkich miejscowościach Województwa organizowała przedstawienia, odczyty, akademje i t.p. imprezy dochodowe na rzecz akcji palestyńskiej. -

W Białymstoku plenum gminy wyznaniowej żydowskiej postanowiło zażądać pośrednio przez żydowskie Koło

parlamentarne przeciwko pogromom Żydów w Rumunii. W uchwalonej rezolucji zaznaczono, że Rumunia splamiła swoje ręce krwią żydów -

zależąco od sposobu, w jaki Rumunia postąpiła w sprawie kultury żydowskiej.

podjęta przez wiceprezera dla żydów w Rumunii.

W sprawie tej w sprawie Rumunii.

Przewrót na Litwie uniósł pewne zagrożenie do życia ludności litewskiej. - Sejmowski Komitet litewskich ziem okupowanych pobu-

dził do intensywniejszej pracy oddziały T-wa "Rytas" i T-wa

św. Kazimierza w pow. suwalskim, kładąc nacisk na budzenie

świadomości narodowej wśród litwinów oraz informowanie tychże o

życiu państwowym Litwy. - Kierownictwo skoordynowanej pracy w tym

kierunku wzięło w ręce ks. Wienciana Wikarsza parafji w Puń-

sku. Dworakowski, Zofii Szepelwiczówny, kierowniczkę

ochrony lit. w Sejmach i innych. -

W sprawie tej w sprawie Rumunii.

G Z E Ś Ć II.

Przestępczość :

W grudniu ub.r. na terenie Województwa Białostockiego z waż-
niejszych przestępstw zanotowano : dzieciobójstw - 7, zabójstw - 3,
napadów rabunkowych - 2, rozmyślnych podpażeń - 4. Samobójstw
popokonano 3. Pożarów przypadkowych zanotowano 23.

Szpiegostwo :

Powiat Łódzki

Dnia 27. XII. ub. r. zatrzymany został po przekroczeniu granicy
z Rosji Sowieckiej do Polski Siemieszkiewicz Paweł, obywatel ko-
towski, poszlakowany o szpiegostwo na rzecz Rosji. - Zatrzymanego
przekazano Sam. Ref. Informac. D. O. K. III. w Grodnie. -

Dnia 31. grudnia ub. r. zatrzymany został Olszewski Antoni -
podwójrzany o działalność na rzecz wywiadu rosyjskiego. - Olszewski
w swoim czasie wyjeżdżał w drodze nielegalnej do Mińska, skąd wró-
cił na krótko przed zatrzymaniem. -

Powiat Suwalski

Przez Dłwo 24 Baonu K. O. P. ujęty został Taraszkiewicz Józef
zbiegły w swoim czasie na Litwę konfident wywiada wojskowego, podej-
rzany o szpiegostwo na rzecz Litwy. -

V A R I A :

Na granicy i w strefie granicznej Województwa Białostockiego
ważniejsze wydarzenia nie zaszkły. -

Wyroki sądowe :

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie z dnia 11. b. m., w procesie
22-ch oskarżonych z art. 102 cz. I. K. K. zostali skazani: 1/ Mowzga
Samler na 6 lat ciężkiego więzienia, Białokoz Hipolit, Marjan
Ławrjon, Daniel Harkow i Marcjan Borodzica na 4 lata ciężkiego wię-
zienia każdy, 2/ Mikifor Białokoz, Józef Cytko i Józef Matuszewicz
na 3 lata ciężkiego więzienia każdy, 4/ Aleksander Witkowski na 2 lata

więzienia, 5/ Michał Mucha na 18 mies. ciężk. więzienia, 6/ Jan Sadowski na 2 lata więzienia, zamieniającego dom poprawy. Na mocy art. 54. K.K. Sąd zaliczył skazanym: 1/ Michałowi i Nikiforowi Białokozom - Józefowi Cytko, Janowi Sadowskiemu, Samlerowi Mowszy, Borodziejowi Marcinowi i Witkowskiemu Aleksandrowi - po 11 mies. aresztu prewencyjnego, 2/ Głusiewiczowi Józefowi - 1 rok aresztu prewencyjnego i 3/ Michałowi Musze - 4 mies. aresztu prewencyjnego. Uniewinnieni zostali: Konstanty Białokoz, Dymitr Cytko, Juljan W. Koszyn, Aleksander Surowiec, Wincenty i Juljan Machy, Michał Gonczaruk, Józef Romanowski i Hoross.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie z dnia 29. XII. 1926. r. w procesie 15-tu, oskarżonych z art. 102. K.K. zostali skazani: 1/ Mowaza Hajner na 3 lata więzienia, zam. dom poprawy, 2/ Jeleniec Zahar na 2 lata więzienia, zam. dom poprawy ze skutkami z art. 28, 33 i 34 K.K., 3/ Mejerowicz Jankiel na 6 lat ciężk. więzienia, 4/ Zagoda Włodzimierz na 5 lat ciężk. więzienia, 5/ Wozotyński Zejdl, Siłko Antoni, Arciukiewicz Włodzimierz, Koniński Paweł, Prymaczek Jan, Tomaszczyk Włodzimierz i Nowokac Maksym na 4 lata ciężk. więzienia każdy ze skutkami, przewidzianymi w art. 25, 28, 33 i 34 K.K. - Na poczet orzeczonej kary Sąd zaliczył: Mejerowiczowi Janklowi 18 mies., 2/ Wajnerowi, Łagodzi, Siłce, Konińskiemu, Prymaczkowi, Tomaszczykowi i Nowokacowi po 17 mies., 3/ Wozotyński 16 mies., 4/ Arciukiewiczowi 11 mies. i 5/ Mieleńcowi 9 mies. aresztu prewencyjnego. Zostali uniewinnieni na mocy art. 77 U. i ust. I-szy Zelman Lewin, Mieleńiec Aleksander, Marczuk Grzegorz Zachar Lewonien.

Reskryptem z dnia 22. XI. 25r. Pan Prezydent Rzeczypospolitej postanowił darować w drodze łaski Wincentemu Grudzińskiemu, skazanemu z art. 109 K.K. wyrokiem Sądu Okręg. w Suwałkach dnia 21. VI. 26. r. 10 miesięcy więzienia, jako resztę odbytej kary.

Białystok, dnia 10 stycznia 1927. r.

WOJEWODA:

